

Kriterier - Helsefremmende barnehage

God helse er viktig for barns utvikling og evne til mestring. Barnehagene er en viktig arena i dette arbeidet. Grunnlaget for kriteriesettet bygger på FNs barnekonvensjon, barnehageloven, folkehelseloven og gjeldende forskrifter for barnehager. Det forutsettes at barnehagen følger gjeldende lover og forskrifter. Det helsefremmende arbeidet skal i størst mulig grad være kunnskapsbasert.

Formål

Helsefremmende arbeid i barnehagene skal bidra til god helse, trivsel og gode holdninger for barn og ansatte.

1. Barnehagen arbeider systematisk for å fremme et godt psykososialt miljø

Barnehageeier og styrer setter det psykososiale miljøet på dagsorden. De ansatte ivaretar barna, skaper et inkluderende miljø og arbeider for et godt psykososialt miljø som forebygger mobbing og krenkelser.

2. Alle barna er fysisk aktive minst 90 minutter hver dag

Aktiviteten kan deles opp i flere bolker, ute og inne. Naturopplevelser og nysgjerrighet er sentralt i barnas hverdag. Aktiviteten bør være variert og medføre at man blir lett andpusten

3. Nasjonale retningslinjer for mat og måltider i barnehagen følges.

Barnehagen tilbyr frukt/grønnsaker og et fellesmåltid i løpet av dagen. Ansatte bidrar til at måltidene er helsefremmende og barna får gode matvaner. Vann er tørstedrikk.

4. Barnehagen er tobakksfri

Det er ikke tillatt å bruke røyk eller snus i barnehagens åpningstid.

5. Barnehagen har fokus på god hygiene

Barnehagen skal bidra til at barna får gode hygienevaner. Vask av hendene etter toalettbesøk og før måltid, er eksempel på vaner som barnehagen kan bidra til å etablere. Viktigheten av god tannhygiene er tema på foreldremøter.

6. Barnehagen bidrar til at barna erfarer og lærer hva som er helsefremmende.

Barna skal få lære og erfare hvorfor sunn kost, fysisk aktivitet og andre sunne levevaner er lurt. De voksne er gode forbilder. Barna skal få kunnskap om fysisk aktivitet, sunn kost og levevaner.

7. Barnehagen har godt samarbeid med foresatte

Barnas fysiske og psykiske helse er tema på foreldremøter og i foreldresamtaler.

8. Barnehagen samarbeider med andre instanser

Det etableres tverrfaglig samarbeid med andre instanser for helhetlige tilbud.

9. Helsefremmende arbeid er forankret i barnehagen

Det helsefremmende arbeidet er forankret i barnehagens årsplan, vedtekter, øvrige styringsdokumenter og arbeidsmåter. Arbeidet evalueres jevnlig. De ansattes kompetanse skal sikre en god helsefremmende hverdag.

10. Barnehagen arbeider systematisk med ulykkesforebyggende arbeid

Det arbeides med trafikkopplæring, og andre sikkerhetsfremmende og ulykkesforebyggende tiltak for å skape robuste og trygge barn.

Veileder Helsefremmende barnehage

Veilederen utdyper og forklarer kriteriesettet. Den sier noe om ansvar, innhold og eksempler

Barnehageloven § 2. Barnehagens innhold, kulepunkt 6

Barnehagen skal ha en helsefremmende og en forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller.

I Meld. St. 18 (2010-2011) *Læring og fellesskap* vises det til at barnehager og skoler er sentrale arenaer for folkehelsearbeidet og forebyggende arbeid, og at dette *innebærer for eksempel at barnehage og skole utvikles, tilrettelegges og sikres kompetanse som kan bidra til økt fysisk aktivitet og gode rammer for mat og måltider.*

1. Barnehagen arbeider systematisk for å fremme et godt psykososialt miljø

a. Lovverk og forskrifter:

Barnevernskonvensjonen artikkel 31.1 bestemmer at barn har rett til hvile og fritid og til å delta i lek og fritidsaktiviteter som passer barnets alder og til fritt å delta i kulturliv og kunstnerisk virksomhet.

Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler (IS-2619) § 12. Psykososiale forhold. Virksomheten skal fremme trivsel og gode psykososiale forhold.

Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9 fastsetter prinsippet om universell utforming. Krav til universell utforming av byggverk, anlegg og utearealer har en særskilt bestemmelse i § 10 i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven og viser til at krav om universell utforming på disse områdene reguleres i plan- og bygningsloven.

b. Generelt:

Barnehageeieren må i tillegg til styreren sette det psykososiale miljøet på dagsordenen i barnehagen. Barnehagen skal jobbe systematisk med å sikre barna et trygt miljø og skåne dem for fysisk eller psykisk skade. De ansatte skal ivareta barna, skape et inkluderende miljø og arbeider for et godt psykososialt miljø som forebygger mobbing og krenkelser. Et godt psykososialt miljø handler om et inkluderende fellesskap.

Alle barn i barnehager har rett til et godt fysisk og psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og barnas leke-, omsorgs- og læringsmiljø.

Alle barn har rett til et barnehagemiljø som er tilpasset den enkeltes behov.

Dersom barnehagen blir klar over sider ved barnehagemiljøet som kan ha negativ virkning for barnas helse og sikkerhet, skal foreldrene snarest mulig varsles om dette.

Selv om de fleste barn trives godt i barnehagen, er krenkelser, diskriminering eller mobbing et alvorlig problem for dem det gjelder. Krenkelser, diskriminering og mobbing foregår i samspill mellom mange sosiale, kulturelle, historiske, relasjonelle og individuelle krefter i og rundt en gruppe. Når mobbebegrepet brukes i barnehagesammenheng er det viktig med

en vid forståelse av begrepet. Barnehageeier og personalet i barnehagen har ansvaret for å skape et godt barnehagemiljø som hindrer at uheldige atferdsmønstre utvikler seg eller fester seg over tid. En barnehage som arbeider for et godt psykososialt miljø, arbeider samtidig forebyggende mot krenkelser, diskriminering og mobbing.

Til støtte for barnehagers forebyggende arbeid mot mobbing har Utdanningsdirektoratet utgitt veilederen *Barns trivsel – de voksnes ansvar. Forebyggende arbeid mot mobbing starter i barnehagen*. Veilederen er et godt verktøy for refleksjon og samarbeid i personalgruppen om barnehagens ansvar for å støtte barns sosiale utvikling. Den gir god faglig støtte i arbeidet med å skape et godt psykososialt miljø og gir råd om hvordan mobbeproblematikk kan håndteres. Fylkesmannen har en sentral rolle i implementeringen av veilederen gjennom kompetansesatsingen *Vennskap og deltakelse*, jf. kapittel 7.

c. Praktiske eksempler:

[Barnehagens trivselsmonitor](http://Barnehagens.trivselsmonitor.no) (Barnehagetrivsel.no)

[Vi vurderer vår barnehage](#)

[Vi vurderer vår barnehage – fagområde helsefremmende barnehage](#)

d. Les mer:

[Helse, miljø og trivsel i barnehagen](#)

[Barns trivsel – voksnes ansvar, forebyggende arbeid mot mobbing starter i barnehagen](#)

[Barns trivsel og medvirkning i barnehagen, barn, foreldre og ansattes perspektiver](#) (rapport 21/2012)

[Bedre føre var... Rapport 2011:1](#) Folkehelseinstituttet.

2. Alle barna er fysisk aktive minst 90 minutter hver dag

a. Lovverk og forskrifter:

Barnehagen skal gi barn muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfylte opplevelser og aktiviteter i trygge og samtidig utfordrende omgivelser.

(Barnehageloven § 2 Barnehagens innhold)

Barnehagen skal legge fysisk og organisatorisk til rette for variert lek. Barnehagens innhold bør inspirere til fantasi, skaperglede og livsutfoldelse. Personalet må være tilgjengelige for barn ved å støtte, inspirere og oppmuntre barna i deres lek. Dette vil også danne grunnlag for å sikre at alle barn får gode erfaringer og en opplevelse av å mestre samspillet med andre barn i lek. Barn som ikke deltar i lek, holdes utenfor eller ødelegger andres lek må gis særskilt oppfølging. (Rammeplanen s. 26)

b. Generelt:

Allsidig fysisk aktivitet er en forutsetning for god fysisk og motorisk utvikling hos barn. Det er også med på å forebygge en rekke sykdommer og helseplager senere i livet. Fysisk inaktivitet i befolkningen er i ferd med å bli vår største helsetrussel. Alt tyder på at også barn og ungdom er betydelig mindre fysisk aktive enn tidligere. Endret lekemønster og endret bruk av fritid som resultat av et stort og voksende tilbud av ulike skjermaktiviteter er sammen med økt motorisert transport viktige årsaker til dette.

At barn nå tilbringer store deler av sin oppvekst fra ca. 1 årsalderen i institusjon, gjør at institusjonene må ta en større del av ansvaret for barnas fysiske aktivitetsbehov. Fysisk – motoriske ferdigheter må bli en viktig del av institusjonenes allmenndanning og læring. Nyere forskning tyder på at barnas fysiske aktivitetsbehov er større enn tidligere antatt dersom optimal utvikling og forebygging av senere sykdom ønskes. Derfor bør en helsefremmende barnehage kunne tilby minimum 90 minutter allsidig fysisk aktivitet i løpet av dagen. Tilbudet bør være mest mulig variert og stimulere ulike fysiske og motoriske ferdigheter. Ingen barnehager er helt like, så hver barnehage må bygge sitt aktivitetstilbud på de muligheter og fortrinn som finnes. Muligheter til aktivitet både ute og inne må benyttes og utvikles. Innetid blir det alltid nok av, så det anbefales å stimulere mest mulig til fysisk aktivitet utendørs.

Ved tilrettelegging for fysisk aktivitet skal det alltid tenkes sikkerhet. Gjeldende forskrifter og sunn fornuft må følges. Sikkerhetstiltak må likevel ikke overdrives og hindre barnas fysiske utvikling. Det å slå seg og det å få ei rift i en fot eller en arm bør også være en del av barnas erfaringsbakgrunn i forhold til fysisk utvikling, det å lære seg risikovurdering og det å lære seg å sette egne grenser.

Barnehagen bør diskutere hvordan egne muligheter kan sikre barna 90 minutter daglig variert fysisk aktivitet – gjennom hele året. Hvilke rutiner skal barnehagen ha for utetid / innetid? Hva ønskes av fysiske tilrettelegginger ute og inne? Hvor kan vi få konsulentbistand som støtte til dette arbeidet hvis det anses ønskelig? Trengs det kursing i forhold til tilrettelegging for aktivitet og aktivitetsledelse? Men for all del: Gjør ikke fysisk aktivitet til et vanskelig og for utfordrende arbeid. Utgangspunktet er så godt og enkelt. Barn ønsker å være i fysisk aktivitet bare de blir gitt anledning til det.

c. Praktiske eksempler

Muligheter utendørs

Barnas fysiske aktivitet må i størst mulig grad være lekbetont. Bruk derfor ulike leker som forutsetter at barna er fysisk aktiv under leken. Leken må tilpasses barnas ferdighetsnivå og ikke bli for vanskelig. Klatring er alltid populært. Bruk naturlige utfordringer der slike finnes. Eksempler kan være steiner, trær, hauger og snøhauger. Erfaringer viser at slike naturlige utfordringer er mer interessante enn kunstig bygde klatrestativ som ungene ofte blir lei av etter kort tid. En kombinasjon av naturlige og tilrettelagte utfordringer kan også bli meget spennende. Et eksempel kan være den såkalte klatrejungel der taubruer, balansebommer, ulike klatreanordninger, m.m. utgjør et samlet «jungelområde», ofte bygd i tilknytning til eksisterende trær og ulike andre naturlige element. En slik klatrejungel med et mangfold av aktivitet og bevegelser utfordrer mange av de grunnleggende fysiske og motoriske ferdigheter. Bygg elementer ut fra de muligheter og den plass som er tilgjengelig. Hva med en enkel buldrevegg (lav klatrevegg) tilrettelagt langs en av barnehagens vegger?

Løping kan stimuleres gjennom leker som *sisten*, *boksen går* og ulike former for ballspill. Hopping, viktig for bygging av beinmasse og utvikling av spenst, kan stimuleres gjennom å

hoppe paradis, strikkhopping og bruk av hoppetau. Ei sandfylt lengdegrop og et høydehoppstativ vil også utfordre til hopping.

Mørke, kulde og snø må ikke bli noen hindring for nok utetid og uteaktiviteter om vinteren. Med god og riktig bekledning vil unger og ansatte kunne ha det minst like morsomt og være i like mye aktivitet som om sommeren. Snø gir så mange muligheter; bygging av snøskulpturer, snøborger og snøhytter, utnytte snøhauger og naturlige terrengformasjoner til akebakke og skibakke, skigåing, engler i snøen, snøballkasting med mer

Det meste av aktiv utetid vil måtte foregå innenfor barnehagens inngjerdete område. For å få variasjon og for å lære nærområdene bedre å kjenne hva muligheter og kvaliteter angår, bør også nærområder utenfor barnehagens område tas i bruk. Områder i gangavstand til barnehagen bør gis prioritet. Det oppnås nye opplevelser i kombinasjon med noe lengre gåturer enn vanlig.

Muligheter innendørs

Barnehagen bør også stimulere til variert fysisk aktivitet innendørs som en del av innetiden. Og også her er mulighetene mange. Mindre areal enn ute gir nye utfordringer i måten å legge til rette for aktivitet og i måten å organisere aktiviteten på. Hoppemadrass er alltid populært. Et paradisi kan godt være tegnet / malt eller nedfelt i gulvbelegget. En liten klatrevegg (buldrevegg) kan monteres over hoppemadrassen eller på en annen vegg over et eget mykt underlag. Og hva med turnringer eller slengtau i lav høyde ned fra taket?

Eksempler på andre fysiske aktiviteter / leker innendørs er å *kjøre trillebår* med hverandre, *stupe kråke*, *haien kommer*, *sittefotball* med mer.

[Barns samhandling i lek](#)

d. Les mer

Barnehagenett.no: [Aktive barn – aktivitet i barnehagen](#)

Hordalnard.no: [Aktiv kvar dag i barnehagen](#)

Fauske kommune: [Lokale retningslinjer for fysisk aktivitet i barnehagen](#)

3. Nasjonale retningslinjer for mat og måltider i barnehagen følges.

a. Lover med mer:

Barnehageloven § 2. Barnehagens innhold, kulepunkt 6. Barnehagen skal ha en helsefremmende og en forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller.

Retningslinjer for mat og måltider i barnehagen

- 1. Legge til rette for minimum to faste, ernæringsmessig fullverdige måltider hver dag med medbrakt eller servert mat*
- 2. Sette av god tid til hvert måltid, minimum 30 minutter til å spise, slik at barna får i seg tilstrekkelig med mat*
- 3. Legge til rette for å kunne spise frokost for de barna som ikke har spist frokost hjemme*

4. *Ha maksimum 3 timer mellom hvert måltid. Noen barn, særlig de yngste, kan ha behov for å spise oftere*
5. *Legge til rette for at de voksne tar aktivt del i måltidet og spiser sammen med barna*
6. *Legge til rette for et godt fungerende og trivelig spisemiljø*
7. *Sørge for god hygiene før og under måltidene og ved oppbevaring og tilberedning av mat*
8. *Ivareta måltidenes pedagogiske funksjon*
9. *Maten bør varieres over tid og gi varierte smaksopplevelser*
10. *Måltidene bør settes sammen av mat fra følgende tre grupper: Gruppe 1: Grovt brød, grove kornprodukter, poteter, ris, pasta etc. Gruppe 2: Grønnsaker og frukt/bær*
Gruppe 3: Fisk, annen sjømat, kjøtt, ost, egg, erter, bønner, linser etc.
11. *Plantemargarin og olje bør velges framfor smør og smørblandede margarintyper*
12. *Drikke til måltidene bør være skummet melk, ekstra lettmeik eller lettmeik*
13. *Vann er tørstedrikk mellom måltidene, og bør også tilbys til måltidene*
14. *Mat og drikke med mye tilsatt sukker bør unngås*
15. *De fleste markeringer og feiringer bør gjennomføres uten servering av fet/søt mat og drikke.*

b. Generelt:

Det er viktig at barn tidlig i livet får et sunt og balansert kosthold, som bidrar til god helse. Hos de minste barna styrer nære omsorgspersoner matinntaket. Barnehagen har et særlig ansvar og representerer en arena med et stort potensiale for å påvirke det daglige matinntaket. Omtrent halvparten av det et barn spiser i løpet av dagen spises i barnehagen og matvaner etableres i ung alder. Det skal være enkelt å velge sunn mat i barnehagen. Mattilbudet i barnehagen er ekstra viktig for dem som har et mangelfullt tilbud hjemme. Måltidet er i tillegg en arena hvor dannelsesprosesser finner sted. Et måltid gir i rom for deling, overføring av kultur og læring av normer.

Samarbeid med foreldre: Inviter foreldrene til idedugnad hvor de kan komme med forslag til hvordan maten i barnehagen bør være både til hverdags og når noe skal feires. Informer foreldrene om barnehagens arbeid med mat og måltider knyttet til helsemyndighetenes retningslinjer. Målet er god og sunn mat for barna.

Bursdager og feiringer: Ved markeringer bør hovedfokus være aktiviteter og opplevelser, det er spennende for barna. Bursdagsbarnet kan få velge mellom forskjellige menyer bestående av sunne og gode retter. Be foreldrene ta med seg frukt eller bær. En blender til smoothies kan være en god investering. Velg gjerne ut noen arrangementer i løpet av året der det servers kake og saft, la barna spise det vanlige måltidet først ☺

Tur: Mat og drikke på tur bør være sunn og god og følge de samme rådene som for andre måltider i barnehagen. Gjør mest mulig klart før dere går, kutt opp frukt og grønnsaker og oppbevar dette i tett boks eller plastpose. Et bålstativ kan være en god investering, på den kan det lages gryter, supper, ostesmørbrød og fiskepakker. Ta med vann til drikke. Kakao og solbærtoddy kan brukes av og til. Oppskåret frukt, grønnsaker og nøtter er flott å ta med og gir raskt ny energi.

c. eksempler

Bra mat i barnehagen

«Bra mat i barnehagen» er et pedagogisk materiell som skal gjøre det enklere å legge til rette for gode mat- og måltidsvaner. Materialet er gratis og består av: Veiledningshefte med oppskrifter, råd og praktiske tips, plakater og postkort.

5 om dagen-barnehagen

Opplysningskontoret for frukt og grønnsaker har et konsept beregnet på barnehager - for å inspirere og motivere til å servere mere frukt og grønt. Alle barnehager er velkomne til å bli «5 om dagen-barnehage». Styreren kan bestille gratis inspirasjonspakke. Inspirasjonspakken inneholder musikk-cd med sanghefte, epledele, frukt-og grøntlotto, barneforklær, m.m. De ansatte i barnehagen får muligheten til å ta et [e-læringskurs](#).

Fiskesprell i barnehagen (gratis kursdag): Fiskesprell gir råd og tips om hvordan sjømat kan tilberedes og presenteres på barnas premisser. Appellerende materiell skal friste barna til både å kokkelere selv og smake på resultatet. Det blir fokusert på hvordan sjømat kan tilberedes med tanke på barns smaker og ønsker. Fiskesprell i barnehagen er organisert gjennom folkehelsearbeidet i det enkelte fylke.

Fauske kommune: [Lokale retningslinjer for mat i barnehagen](#)

Nordland fylkeskommune: [plakater og handlelister på ulike språk](#)

Helsevernetaten i Oslo: [kosthold/ernæring for barnehagen](#)

d. les mer

<http://www.helsedirektoratet.no/folkehelse/ernering/barnehage/Sider/default.aspx>

http://www.altomkost.dk/Kommune_skole_daginstitusjon/Dagpleje/forside.htm

<http://www.helsedirektoratet.no/publikasjoner/retningslinjer-for-mat-og-maltider-i-barnehagen/Sider/default.aspx>

4. Barnehagen er tobakksfri

Ansatte i barnehager har et særskilt ansvar som rollemodeller. Tobakksbruk er forbudt i barnehagers lokaler og uteområder og i all øvrig kontakt med barna i løpet av barnehagedagen. Tobakksbruk betyr både røyking og snus.

5. Barnehagen har fokus på god hygiene

Barnehagen skal bidra til at barna får gode hygienevaner. Eksempel på dette er vask av hendene etter toalettbesøk og tannpuss etter måltider. Det er alltid foreldrene som har ansvaret for barnas tannpuss, men ved at barna opplever at det pusses tenner etter måltider i barnehagen blir det lettere for foreldrene å etablere gode vaner på dette området. For praktisk gjennomføring av dette ta kontakt med den offentlige tannklinikken. Der vil det blitt gode råd og bistand ved etablering av daglig tannpuss. Se også: <http://tannpuss.no/>

6. Barnehagen har helsefremmende opplæring

Barnehagen skal bidra til at barna får en begynnende opplæring i gode levevaner. Fokus på god hygiene med blant annet tannpuss og å vaske hendene er nevnt i forrige punkt, men gjelder også her.

7. Samarbeid barnehage – hjem

a. Lover:

Barnehagen skal gi barn under opplæringspliktig alder gode utviklings- og aktivitetsmuligheter i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem.

(Barnehageloven § 1 Formål)

Barnehagen skal bistå hjemmene i deres omsorgs- og oppdrageroppgaver, og på den måten skape et godt grunnlag for barnas utvikling, livslange læring og aktive deltakelse i et demokratisk samfunn.

(Barnehageloven § 2 Barnehagens innhold)

For å sikre samarbeidet med barnas hjem, skal hver barnehage ha et foreldreråd og et samarbeidsutvalg.

(Barnehageloven § 4 Foreldreråd og samarbeidsutvalg)

b. Generelt:

Et godt og tillitsfullt samarbeid mellom hjem og barnehage er viktig for det enkelte barnets trivsel, utvikling og læring. Det er foreldrene som har hovedansvaret for barns oppdragelse og danning. Barnehagen skal hjelpe foreldrene med deler av omsorgs- og oppdrageroppgavene i den tiden barnet er i barnehagen. Personalet i barnehagen har ansvar for å gi foreldrene nødvendig informasjon og invitere foreldrene til reell medvirkning gjennom den daglige kontakten, skriftlig informasjon, foreldremøter, foreldresamtaler, foreldreråd og samarbeidsutvalget. Foreldrene må kunne stole på at de kan ta opp ting som opptar dem i forhold til barnet og barnehagen gjennom de ulike møtepunktene, selv om dette skulle innebære kritikk.

Noen temaer kan være vanskelig å snakke om i barnehagen. Samarbeidet skal derfor gi mulighet til å bygge en nødvendig, gjensidig forståelse for de dilemmaer som kan oppstå når hensynet til det enkelte barnet må ses i forhold til barnegruppa eller når pedagogisk personalet ser forsinket utvikling hos det enkelte barnet og har behov for samarbeid med andre instanser.

For barnas helse og utvikling er det viktig at mat som tas med hjemmefra og maten som tilbys i barnehagen til sammen gir et sunt og variert kosthold. Det er derfor viktig at hjem og barnehage samarbeider og har en dialog om hva som er gode matvaner. Kosthold og matvaner bør regelmessig være et tema på foreldremøter og i foreldresamtaler. Tilsvarende må god og riktig bekledning hos barna for alle årstider og for all slags vær, tas opp som tema i samarbeidet med hjemmet. Det er viktig at barnehagen er lydhør for innspill og synspunkter fra foreldrene, men samtidig støtte seg på det faglige grunnlaget som er gitt i myndighetenes retningslinjer for blant annet fysisk aktivitet og mat og måltider i barnehagen og i regelverket for barnehagen.

c. Eksempler:

d. Les mer

[Samarbeidet mellom barnehage og hjem](#) (fra veilederen Barns trivsel – voksnes ansvar)

8. Barnehagen samarbeider med andre instanser

Det etableres et tverrfaglig samarbeid med andre instanser for en helhetlig tenking rundt barnet.

a. Lover med mer:

§ 21. Opplysningsplikt til sosialtjenesten og den kommunale helse- og omsorgstjenesten

§ 22. Opplysningsplikt til barneverntjenesten

§ 23. Helsekontroll av barn og personale

§ 24. Øvingsopplæring

Kommunen har ansvar for at de ulike tjenestene for barnefamiliene er godt koordinert. For at barn og foreldre skal få et mest mulig helhetlig tilbud til beste for barns oppvekst og utvikling, kreves det at barnehagen samarbeider med andre tjenester og institusjoner i kommunen. Tverrfaglighet og helhetlig tenkning bør derfor stå sentralt. Både foreldre og barnehage kan ha behov for å samarbeide med ulike hjelpeinstanser. Ved samarbeid må bestemmelsene om taushets- og opplysningsplikt i barnehageloven og annet regelverk overholdes. (Rammeplanen s. 53)

b. generelt

Foreldrene kan ha behov for hjelp og veiledning i oppdragsesspørsmål fra ulike hjelpeinstanser. Derfor kreves det at barnehagen samarbeider med andre tjenester og institusjoner i kommunen. For barnehagen er ulike hjelpeinstanser viktige støttespillere for å gi et mest mulig helhetlig tilbud til beste for barns oppvekst og utvikling. Tverrfaglighet og helhetlig tenkning bør stå sentralt ved eventuelle behov for samarbeid med andre instanser som skole, pedagogiske fagsentre, helsestasjon, PPT, BUPA, eller barnevern. Barnehagen bør tilstrebe og ha faste samarbeidsmøter med disse instansene, der man kan drøfte generelle problemstillinger eller enkelt saker med tillatelse fra foreldrene eller eventuelt som anonyme tilfeller. Barnehagen må gi foreldrene grundig kunnskap om de aktuelle instansene, slik at de får mulighet til å forstå hva dette samarbeidet handler om og hvilke konsekvenser det vil få for familien og for barnet.

9. Helsefremmende arbeid er forankret i barnehagen

Det helsefremmende arbeidet er forankret i barnehagens årsplan, vedtekter og øvrige styringsdokumenter og arbeidsmåter. Det helsefremmende arbeidet evalueres jevnlig. De ansattes kompetanse skal sikre en god helsefremmende hverdag.

Styrer og pedagogisk leder har ansvar for at barnehagens mål og rammer er klarlagt for personalet, at det utvikles en felles forståelse for målene blant medarbeiderne og for at foreldrene får god og tilstrekkelig informasjon om barnehagens virksomhet. Det bør legges til rette for bredest mulig medvirkning fra barn, foreldre, barnehagens personale og eiere i

planlegging, dokumentasjon og vurdering av barnehagens pedagogiske virksomhet.
(Rammeplanen s. 47)

Systematisk vurderingsarbeid legger grunnlaget for barnehagen som lærende organisasjon. Barnehagen som organisasjon bærer på tradisjoner, sammensatt kompetanse, innforståthet og taus kunnskap som er viktig å sette ord på og reflektere over for å legge grunnlaget for videre kvalitetsutvikling. (Rammeplanen s. 50)

Eksempel på egevalueringsskjema er vedlagt. Skjemaet er tenkt som et arbeidsredskap for å oppnå felles forståelse og kontinuerlig evaluering av barnehagens arbeid.

<http://www.nfk.no/artikkel.aspx?MIId1=1105&AIId=16718>

10. Barnehagen arbeider systematisk med ulykkesforebyggende arbeid

Det arbeides med trafikkopplæring, og barnehagen har andre tiltak for å skape robuste og trygge barn.

Les mer og eksempler:

[Trafikkopplæring i barnehagen](#)

Trafikkopplæring - [Brattn aktivitetspark](#)